

Istanbul Arkeoloji Müzesi Tablet Arşivinde, beşeriyet tarihinde kaydedilmiş olarak bulunan en eski ata sözlerini havi iki büyük tablet ~~XXXXXX~~ bulunmaktadır. Bunların tarihi takriben M.ö. 1700 olup Ahdi Atik deki ata sözlerini ihtiva eden kısımdan takriben 1000 yıl evvel yazılmıştır. Ölçüleri 22X17 santimetre ve numaraları da Ni.4172+4173 ve Ni.9804 olan bu tabletler 50 sene evvel Pensilvanya Üniversitesinin, eski Sumer kültür merkezi olan Nippur'daki yaptığı hafriyattan çıkmışlardır. Orijinal olarak takriben 180 ata sözünü ihtiva eden bu iki tablet hemen hemen muhteviyat itibariyle aynidir. Fakat bunların yarısı vaktiyle kırılmış olup ancak diğer yarısı kalmıştır. Çok şükür ki, her ikisi aynı yerlerden kırılmamış ve metnin yarısından fazlasını birbirinden tamamlamak mümkün olmuştur. Bunlar hemen kopya edildi ve bunlar vasıtası ile bir veya daha fazla atasözünü ihtiva eden 23 küçük parça ve parçacıklar teşhis edilerek terkip edildi. Bu küçük parçaların 12 tanesi İstanbul Müzesi Tablet Arşivinde, 11 tanesi de Philadelphia Üniversitesi Müzesindedir. Bunların hepsinden, mevcut 180 ata sözünün 55 tanesi tam olarak çıkarılmış, 81'den fazlası da restore yoluyla tamamlanmıştır.

Bu Sumer kitabının çok enteresan ~~XXXX~~ olmasının yegâne sebebi tanzim şeklidir. Darbı meseller ve vecizeler, Ahdi Atik deki darbı mesel kısmının görüldüğü gibi gayri muntazam bir şekilde sıralanmamışlardır. Sumer öğretmenleri ve yazarları edebî ve ilmi çalışmaya yüksek bir sistem dahilinde ulaşmağa gayret ediyorlardı. Bunun için ata sözlerini ilk kelimelerine göre guruplandırmışlardır. Böylece sebebi anlaşıl-
mayan az bir istisna ile ilk 45 adedi nig (eşya), takriben 15 adet olan ikinci gurubu uru (şehir), diğer büyük bir gurup ta şag (kalb) ile bağliyor.

Sumer ata sözlerinin tercemesi mutata olmayan bazı zorluklar arzeder. Kat'i bir neşriyatın yapılması için uzun bir zaman lazımdır. Bunun için neşriyatta mutata olan lisan meselesi her istikamette müterci-
mi ihata eder. Darbı meseller ise o kadar vecizane yazılmışlardır ki, neyi ifade etmek istedikleri ekseriya kavranamaz. Misal olarak verile-
bilecek kat'i olmamakla beraber tecemesi kolay bir kaç ata sözü:

1. (yer altı tanrısı) Ningişzida'ya "beni yaşat" deme.
2. Allahın bozduğunu kimse yapamaz.
3. Bu bir kapıdır, sen oradan geç.
4. Kim derse ki, benimki dursun, seninkini yiyeyim, o komşuların evinde nadiren görülür.
5. Tarlada ne varsa o yenir (vazih değil)?
6. Fakir bir adamın ölmesi yaşamamasından hayırlıdır:
O ekmek bulsa tuz bulamaz, tuz bulsa ekmek bulamaz; evi ~~XXXX~~ olsa ahırı olmaz, ahırı olsa evi olmaz.
7. Bir kontrolörü olmayan memleketin idaresini tüccarlar alır.
8. Siz benim kalbimde bir adamsınız (veya rahimde), benim yüzümde adam değilsiniz (ifade vazih değil)
9. Hasta olan bir kadın eve daima acı ve ızdırap koyar.
10. Eyi olmayan bir oğlu, annesi asla doğurmamalı, tanrısı yaratmamalıdır.
11. Bulduğunu söyleme, gaip ettiğini söyle.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtımı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0101503